

Antopäivä
5.9.2019Diaarinro
R 78/18

KANTAJA Auto- ja Kuljetusalan Työntekijäliitto AKT ry
VASTAAJA Autoliikenteen Työnantajaliitto ry
KUULTAVA Nurmijärven Linja Oy
ASIA Virkapukua koskeva riita-asia

KÄSITTELY TYÖTUOMIOISTUIMESSA

Suullinen valmistelu 25.6.2019

TYÖEHTOSOPIMUKSEN MÄÄRÄYKSET

Autoliikenteen Työnantajaliitto ry:n (jäljempänä ALT ry) ja Auto- ja Kuljetusalan Työntekijäliitto AKT ry:n (jäljempänä AKT ry) välisessä linja-autohenkilökunnan työehtosopimuksessa 1.2.2017-31.1.2021 on sovittu muun muassa seuraavaa:

V SOSIAALISET MÄÄRÄYKSET

19 § Erinäisiä määräyksiä

1. Mikäli työnantaja vaatii työntekijöille määrätynlaista virkapukua tai puvun osaa siihen sopivine lakkeineen, paitoineen ja solmioineen, on ne työnantajan kustannettava.

Mikäli työntekijä, joka on ollut vähintään 6 kuukautta saman työnantajan palveluksessa, itse hankkii itselleen Linja-autoliitto ry:n yleiseen käyttöön suositteleman virkapuvun tai sen osan, saakoon hän enintään kerran 12 kuukauden aikana työnantajalta 50 %:n korvauksen näin hankitun varastopuvun tai sen osan hinnasta.

=====

ASIAN TAUSTA

Nurmijärven Linja Oy on edellyttänyt kuljettajiensa käyttävän työssä valkoista tai vaaleansinistä kauluspaitaa. Yhtiö ei ole kustantanut työntekijöiden kauluspaitoja. Työntekijä on voinut hankkia käyttämänsä paidan itse tai työnantajan kautta. Yhtiö ei ole edellyttänyt paidan olevan tietyltä valmistajalta tai paidassa olevan tietynlaista logoa. Yhtiö on työntekijän suostumuksella vähentänyt työntekijän palkasta paidan omavastuuosuutena 10 euroa, kun paita on hankittu yhtiön kautta. Yhtiön kautta hankitussa paidassa on ollut Korsisaari-logo.

Alalla ei ole yhtenäistä ja vakiintuneeksi muodostunutta käytäntöä siitä, millaisia paitoja linja-autoyritysten kuljettajat työssään käyttävät. Yleisenä käytäntönä kuitenkin on, että työnantaja kustantaa tavanomaisesta paidasta selvästi erottuvan, työnantajan logolla tai nimellä merkityn paidan, jos muunlaista paitaa ei työssä käytettäväksi hyväksytä. Sen sijaan tavanomaisten ja yleisesti kaupoissa myynnissä olevien paitojen, jotka eivät erotu tietyn yrityksen työntekijöiden käyttämiksi paidoiksi, osalta käytäntö vaihtelee. Käytäntö vaihtelee myös sen suhteen, kuinka usein työnantaja kustantaa työntekijöille uusia paitoja.

KANNE

Vaatimukset

Auto- ja Kuljetusalan Työntekijäliitto AKT ry on vaatinut, että työtuomioistuin

- vahvistaa, että Nurmijärven Linja Oy on menetellyt Autoliikenteen Työnantajaliitto ry:n ja Auto- ja Kuljetusalan Työntekijäliitto AKT ry:n välisen linja-autohenkilökunnan työehtosopimuksen (1.2.2017-31.1.2021) 19 §:n 1 kohdan vastaisesti jättäessään kustantamatta työntekijöiden virkapukuun kuuluvan kauluspaidan, ja

- velvoittaa Autoliikenteen Työnantajaliitto ry:n korvaamaan kantajan oikeudenkäyntikulut 2.600 eurolla korkoineen.

Perusteet

Valkoinen tai vaaleansininen kauluspaita on Nurmijärven Linja Oy:n linja-autohenkilökunnan virkapuvun osa, jonka työnantaja on työehtosopimuksen 19 §:n 1 kohdan mukaan velvollinen kustantamaan. Sillä, että työntekijä voi käyttää virkapukuun kuuluvaa paitaa myös vapaa-aikanaan, ei ole asian kannalta merkitystä, koska työntekijän on joka tapauksessa hankittava paita. Merkitystä ei ole myöskään sillä, ettei Nurmijärven Linja Oy vaadi työntekijää hankkimaan tietyn valmistajan paitaa.

VASTAUS

Vaatimukset

Autoliikenteen Työnantajaliitto ry ja Nurmijärven Linja Oy ovat vaatineet, että kanne hylätään ja Auto- ja Kuljetusalan Työntekijäliitto AKT ry velvoitetaan korvaamaan Autoliikenteen Työnantajaliitto ry:n oikeudenkäyntikulut 1.927,72 eurolla korkoineen.

Perusteet

Nurmijärven Linja Oy:llä ei ole velvollisuutta kustantaa työntekijöilleen työssä käytettäviä paitoja, koska kysymyksessä ei ole työehtosopimuksen 19 §:n 1 kohdassa tarkoitettu virkapuku tai puvunosa.

Työehtosopimusmääräyksessä tarkoitettu virkapuku on työtehtävissä käytettävä työasu, jota ei ole tarkoitettu käytettäväksi vapaa-aikana. Virkapuvun tarkoitus on viestittää ulkopuolisille virkapuvun kantajalla olevasta asemasta, tehtävästä tai toimivaltuudesta. Virkapuku on kokonaisuus, johon kuuluvat lakit, paidat ja solmiot työnantaja kustantaa. Lakilla tarkoitetaan virkalakkia. Paidat tarkoittavat nimenomaan virkapukuun liittyviä ja siten myös muista asusteista erottuvia paitoja. Esimerkiksi tavanomaiset, yleisesti myynnissä olevat paidat, joissa ei ole yrityksen tai Linja-autoliiton tunnuksia, eivät ole työehtosopimuksen tarkoittamia virkapuvun osia.

Korsisaari-logolla varustetun paidan hankkiminen on ollut vapaaehtoista, eikä yhtiö ole edellyttänyt työntekijöiltään sellaisen käyttämistä. Yhtiö on tarjonnut paitoja työntekijöilleen edullisesti omakustannushintaan.

TODISTELU

Kantajan, vastaajan ja kuultavan yhteiset kirjalliset todisteet

1. Korsisaaren (Nurmijärven Linja Oy:n) 25.8.2017 henkilökunnalleen osoittama kirjallinen ohje kuljettajien asusteista ynnä muusta
2. Autoliikenteen Työnantajaliitto ry:n ja Auto- ja Kuljetusalan Työntekijäliitto AKT ry:n välinen 18.2.2014 päivätty pöytäkirja koskien linja-autohenkilökunnan työehtosopimuksen 19 §:n 1 kohdan tulkintaa

TYÖTUOMIOISTUIMEN RATKAISU

Perustelut

Riitakysymys koskee sitä, tuleeko työnantajan kustantaa linja-autonkuljettajan työssä käytettävä valkoinen tai vaaleansininen kauluspaita linja-autohenkilökunnan työehtosopimuksen 19 §:n 1 kohdan perusteella.

Työehtosopimuksen 19 §:n 1 kohdan mukaan mikäli työnantaja vaatii työntekijöille määrätynlaista virkapukua tai puvunosaa siihen sopivine lakkeineen, paitoineen ja solmioineen, on ne työnantajan kustannettava.

Korsisaaren (Nurmijärven Linja Oy:n) 25.8.2017 henkilökunnalleen osoittamasta muun muassa kuljettajien asusteita koskevasta kirjallisesta ohjeesta ilmenee, että Nurmijärven Linja Oy on edellyttänyt työntekijöiltään määrätynlaista asua. Ohjeen mukaan kuljettajan työssä on käytettävä asukokonaisuutta, johon kuuluvat housut, blazer, liivi ja solmio (naisilla vaihtoehtoisesti huivi). Lisäksi edellytetään asuun kuuluvaa valkoista tai vaaleansinistä kauluspaitaa.

Kirjallisena todisteena esitetystä pöytäkirjasta ilmenee, että työehtosopimukseen osalliset liitot ovat sopineet edellä mainitun työehtosopimusmääräyksen tulkinnasta seuraavaa: ”[M]ääräyksen kohta ”siihen sopivine lakkeineen” tarkoittaa myös sikhimiehen uskonnollisilla perusteilla käyttämää turbaania. Mikäli työnantaja vaatii ja siten kustannuksellaan hankkii työntekijöille virkapuvun, tulee työnantajan hankkia virkapukuun sopiva turbaani sellaiselle työntekijälle, joka sikhiuskontonsa sitä edellyttäessä käyttää turbaania työssään. Vaihtoehtoisesti työnantaja voi antaa em. työntekijälle mahdollisuuden käyttää omaa turbaaniaan, mikäli työnantaja ei sitä hanki virkapuvun yhteydessä.” Työtuomioistuin toteaa, että pöytäkirjassa on turbaanin hankkimisen osalta jätetty avoimeksi erilaisia vaihtoehtoja eikä mahdollisen oman turbaanin hankkimisesta aiheutuneisiin kuluihin ole otettu lainkaan kantaa. Työtuomioistuin katsoo, että pöytäkirja ei tue kummankaan osapuolen kantaa nyt käsillä olevassa riita-asiassa.

Työehtosopimusmääräystä on lähtökohtaisesti tulkittava sen sanamuodon perusteella. Asia ei ole esitetty ratkaisuun vaikuttavaa selvitystä kyseessä olevan työehtosopimusmääräyksen tarkoituksesta. Riidatonta on, että alalla ei ole vakiintunutta ja yhtenäistä käytäntöä työssä käytettävien paitojen korvaamisesta.

Työtuomioistuin katsoo, että kyseessä olevassa työehtosopimusmääräyksessä esiintyvä pronomini ”ne” ei voi viitata ainoastaan virkkeessä aikaisemmin esiintyviin sanoihin ”virkapukua tai puvunosaa”, vaan sen on monikollisena pronomininä viitattava myös virkkeessä mai-

nittuihin lakkiin, paitaan ja solmioon. Määräyksen sanamuoto puoltaa näin ollen käsitystä, että myös työasuun sopiva paita kuuluu työnantajan kustannettaviin vaatekappaleisiin silloin, kun työnantaja vaatii työssä käytettäväksi määrätynlaisia paitaa osana asukokonaisuutta. Muun selvityksen puuttuessa työehtosopimuksen oikeaksi tulkinnaksi on tällä perusteella katsottava, että työnantajan edellyttäessä linja-autonkuljettajan työssä määrätynlaisia asua kuuluu myös asuun sopivaksi määritelty paita työnantajan kustannettavaksi.

Nurmijärven Linja Oy on edellyttänyt linja-autonkuljettajan työssä käytettävän tiettyä asukokonaisuutta, johon kuuluu määrätynlainen paita. Edellä mainituilla perusteilla yhtiön on katsottava menetelleen linja-autohenkilökunnan työehtosopimuksen 19 §:n 1 kohdan vastaisesti, kun se ei ole kustantanut työntekijöilleen asukokonaisuuteen kuuluvaa paitaa. Auto- ja Kuljetusalan Työntekijäliitto AKT ry:n vahvistusvaatimus on siten hyväksyttävä.

Oikeudenkäyntikulut

Asian hävinnyt Autoliikenteen Työnantajaliitto ry on oikeudenkäynnistä työtuomioistuimessa annetun lain 33 a §:n nojalla velvollinen korvaamaan Auto- ja Kuljetusalan Työntekijäliitto AKT ry:n oikeudenkäyntikulut asiassa. Autoliikenteen Työnantajaliitto ry on hyväksynyt kantajan oikeudenkäyntikuluvaatimuksen määrältään.

Tuomiolauselmä

Työtuomioistuimien vahvistaa, että Nurmijärven Linja Oy on menetellyt Autoliikenteen Työnantajaliitto ry:n ja Auto- ja Kuljetusalan Työntekijäliitto AKT ry:n välisen linja-autohenkilökunnan työehtosopimuksen (1.2.2017-31.1.2021) 19 §:n 1 kohdan vastaisesti jättäessään kustantamatta työntekijöiden virkapukuun kuuluvan kauluspaidan.

Autoliikenteen Työnantajaliitto ry velvoitetaan korvaamaan Auto- ja Kuljetusalan Työntekijäliitto AKT ry:n oikeudenkäyntikulut 2.600 eurolla korkolain 4 §:n 1 momentin mukaisine korkoineen siitä lukien, kun kuukausi on kulunut työtuomioistuimen tuomion antamispäivästä.

Ma. työtuomioistuinneuvos

Risto Niemiluoto

Asian ratkaisemiseen ovat osallistuneet Niemiluoto puheenjohtajana sekä Kröger, Lindström, Ruohoniemi, Tähtäpää ja Stenholm jäseninä. Esittelijä on ollut Julmala.

Tuomio on yksimielinen.